

Demographic Transition Model

ପ୍ରମାଣତ୍ୱାବ୍ଳୟାବ୍ଦି ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଅବ୍ୟାପ / ପ୍ରମାଣବିଭିନ୍ନ ମଧ୍ୟେ

ଏନ୍‌ଡାଇପାରିବର୍ତ୍ତନ ନିଯେ ଦ୍ୟ ଅନ୍ଧା ଅନ୍ଧ ଗଛେ ଉଚ୍ଚତର ଜ୍ଞାଲିକେ ଏନ୍‌ବିବର୍ତ୍ତନ ବ୍ୟାପକ ବା ଏନ୍‌ବିବର୍ତ୍ତନ ପାରିବର୍ତ୍ତନ ମହିଳା ଏବଂ ମାନୁଷଙ୍କ Thompson 1929 ତାରିଖ ଅର୍ଥବ୍ୟକ୍ତ ଡେମୋଗ୍ରାଫିକ ଟ୍ରାନସିଟିଶନ ଥ୍ୟେ ପି ଅଳକାଳୀ କବନ୍ତି, Thompson (1929) ନୋଟେଟାଇ, (୧୯୫୫) Blackfoot (୧୯୫୨) ଅନ୍ଧା ଅର୍ଥବ୍ୟକ୍ତ ଓ ଡାକାତ୍ତ ବିଜ୍ଞାନୀୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କବେନ ଦ୍ୟ ଅନ୍ଧାରୁ ଓ ଅନ୍ଧାରେ ଜାଣେ ଜୀବିତର ଆ ଅର୍ଥଜ୍ଞାନିକ ଅନ୍ଧାରୀମାତ୍ରିକ ଅବସ୍ଥା ନିବିଢ଼ି ଅମ୍ବଳକ ବ୍ୟାପକ ଅବ୍ୟକ୍ତ କରି ଏବଂ ଏହି ସାରନାର ପରିଧିକ୍ଷିତ ଡେମୋଗ୍ରାଫିକ ଟ୍ରାନସିଟିଶନ Theory ପି ଗଛେ ଉଚ୍ଚତର

■ Salient Features of Demographic Transition Model:-

ତୁମାବିବତନ ଓର୍ବେଳ ପୂଜା କମ୍ପା : -

୨୨ ଦିଲ୍ଲୀର କୁଳ ପାତ୍ର ହଲ ଅନନ୍ତଶ୍ରୀର ସ୍ମରଣାର୍ଥକ ପାତ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଯାହାନ୍ତି
ଦିଲ୍ଲୀର ଅଭୟାର ଓ ଜ୍ଞାନଶ୍ରୀର ପ୍ରାଚୀନ କୁଳତ ନିର୍ଧାରିତ ରୂପ, ଏହି ପାତ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଦିଲ୍ଲୀର
ଆଜାନିକ ଓ ଅଧିନାତ୍ମକ ଉତ୍ସବରେ ଆହୁଥ ଉତ୍ସାହୋଡ଼ଙ୍ଗାରେ ଛୁଟିଛି, ଏହିର
ପାତ୍ରବର୍ତ୍ତନକା ଅଭିନନ୍ଦକୁଳି ନୀଟିଟୁ କୁଣ୍ଡଳୀରୁହା ହଲ—

- ① উচ্চতমহার ও উচ্চমুক্তিহার := বৃক্ষীজিতিক অর্থনীতি \rightarrow জড়ান্ত অর্থনীতিয়ে
(প্রস্তাৱ প্ৰস্তাৱ প্ৰস্তাৱ)
 - ② উচ্চতমহার ও নিম্ন মুক্তিহার := গোলন্দাজ উন্নয়ন \rightarrow উন্নয়নের পুরুষ
(প্ৰস্তাৱ প্ৰস্তাৱ পুরুষ)
 - ③ নিম্ন তৃতীয়হার ও নিম্ন মুক্তিহার := আধুনিক বৃক্ষ, গোলন্দাজ বানিশ্বাসীজিতিক
(প্ৰস্তাৱ প্ৰস্তাৱ পুরুষ)
 - ④ নিম্ন তৃতীয়হার ও অতি-নিম্ন মুক্তিহার := অধ্যোগ্রন্থে কুলনয় প্ৰস্তাৱ
(প্ৰস্তাৱ প্ৰস্তাৱ পুরুষ)

■ Stages of demographic Transition (तनाविरल्टन अवधिमुक्त)

আজিটি তন্মাটো বিয়তন অঙ্গের কা অজেন্সের চার্বাটি মোট পর্যাপ্ত রয়েছে,
স্থানের বৈশিষ্ট্যগুলি আনোচিত রয়ে —

① First Stage - Pre-Industry Stage:-
(ପ୍ରାଥମିକ ସହାଯତା - ଶାକ ଏବଂ ଜୀବିତ ସହାଯତା)

ଶ୍ରୀ ପରମିତ୍ତ ସମ୍ମାନ ବଳଟେ କିନଳା ବିଶ୍ଵବେଦ ଆଗେର ଅନ୍ୟକେ ଯୋଗାଣ ହୁଏ ।

- (i) એમારું એ મૃત્યુશરૂ જેથી હોકી,

(ii) કૃષ્ણાદેશીક અર્થનીએ,

(iii) જગત્તૂ એ અસુલીએ દુર્વિન અવસ્થા,

(iv) અર્થટોડો એવું હુરૂશરૂ રહ્યું જાયા,

(v) પુલવ અન્જણ્ણા,

(vi) એમારું મૃત્યુશરૂએ જેથી હોકી રત્યાનું તુલસીધા કોરા હોયું દેખો કાઢું શકતો,

(vii) ગુણ્ણું જાકાએહું એવાતી રત્યાનું મહામારી, દુર્ઘટા, એવાં પ્રારૂપીક કર્યેંગ ઓફુલાવિગારેનું બારને મૃત્યુશરૂ એવાંમનું હવી શરીરોતો, બુંધાણું ઓ રમણીક રદ્દો ઉઠાનું આગેનું અનુધોરનું મૃત્યુ ઝડપો,

(viii) બનુછીનિતિ રોગ ઓ નારીન્દ્ર નીઠાંગાંધી,

କୋର୍ଟମୁଦ୍ରା → ରତ୍ନମାଳିନୀ ପରେ ପର୍ମାଣ୍ଡ୍ରେର ଦେଶମୁଦ୍ରା ପ୍ରାଥିବିତେ ନେଇ ବଲଲେଇ
ଛିଲ, ତବେ ଆହୁତିକାର ପ୍ରାୟନ, ଆଶ୍ରୟ, ଆସ୍ତାତିଲ୍ୟାକ୍ ପ୍ରତି ଦେବୋଆଜିମି
ହଲେତ କୁର୍ରା ଦୈଵାକାର୍ଯ୍ୟ ଲଞ୍ଜ୍ୟ କରାଯାଇଥିଲା, କିମ୍ବା ଦେଶମୁଦ୍ରାକେ ଆଗମିନମ୍ବ ପର୍ମାଣ୍ଡ୍ରେ
ଦେଶ ଏବା ହୁଏ, ସ୍ଵର୍ଗିତତାର ଆଗେ ୧୯୫୧ ଆଜି ପରମାଣ୍ଡ୍ରେ ପରମାଣ୍ଡ୍ରୁ

② Second Stage - New Western Stage:
(1730-1780)

(ପ୍ରଦୀପ ପର୍ମାଣୁ - ନରିନ ପାତ୍ରାଟ୍ ପର୍ମାଣୁ)

ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରିମାଣ ହଳ — ଶିଳ୍ପ ରମ୍ପିବେଳେ ଅଭ୍ୟାସ ଥିଲେ ତାହାର ପରିମାଣର ବୁନ୍ଦୁ, ତାହାର ପରିମାଣର

- ① ଏହି ଅଭ୍ୟାସର ଆନିମ୍ବ କୁଳ୍ପାହାର
 - ② ପରିପ୍ରେକ୍ଷଣ କୁଳ୍ପାହାର ଉପରିତ୍ରୈ ଫଳରେ କୁଳ୍ପାହାର କାମେ ଥିଲୁା,
 - ③ ଅଭ୍ୟାସର କୁଳ୍ପାହାର ଅଲୋକା ଦେଖି ରଙ୍ଗଭ୍ୟାୟ ହେଉଥାଏଧ୍ୟାର ଯୁବ
ଶୁଦ୍ଧ ଘଟେ,
 - ④ ଅଭ୍ୟାସର ଆନିମ୍ବରେ ଆବଶ୍ୟକ, ଅତି ହାତୁ ବାଡ଼ିଲୁ ଆବଶ୍ୟକ,
 - ⑤ ଚକ୍ରିମ୍ବ ଆଶ୍ଵାସାଜାତିକ ପାରିବଳୀରେ ସୀରେ ସୀରେ ମହେତ ରୟ,
 - ⑥ ଅର୍ଥନୀତି ମିଶ୍ରଅଳ୍ପାତିର ହଜନତ ଅର୍ଥନୀତିର କୂଳ ଲିଖି ଇନ୍ଦ୍ରାଧି
 - ⑦ ଆଚାର୍ଯ୍ୟର ଜାତେଭାବର ହାତିପାନ୍ତି,
 - ⑧ କିମ୍ବର ଖାପୁ ଓ ଧୋଗାଧୋଗ କୁଳ୍ପାହାର ଉପରିତ୍ରୈ ଘଟେ,
 - ⑨ କୁଳ୍ପାହାର ନିମ୍ନପ୍ରକିଳିତ ପକିତ ଅଭ୍ୟାସର ଆନିମ୍ବରେ,
 - ⑩ ବାଧନତ ବାଧନତ କୁଳା ବିଶେଷାୟର ଦେଖାଇଲୁ

ପ୍ରକାଶମୟ:— ପାଣିଯା ଜାହାନଗୋଟେ ଚିତ୍ର, ଆସୁଥି, ବାଡ଼ଲାଦେଖା ଇତ୍ତଣି, ରୈଟ୍‌ରୋପ୍‌ର ରୋଷମିଳିଆ, ଝାଲାଲ, ପିଜି ପ୍ରକାଶମୟ ହଣ କରେ ନବୀନ ଲାକ୍ଷଣ ପରମଧୂରେ ଦେଖା, ନଦୀରମ୍ଭନ ଓ କାଳପାତାନେର ଛଙ୍ଗେ କରିମାନେ ଆସୁଥି ତୃତୀୟ ପରମଧୂରେ କ୍ରିତ ରହୁଥିଏ।

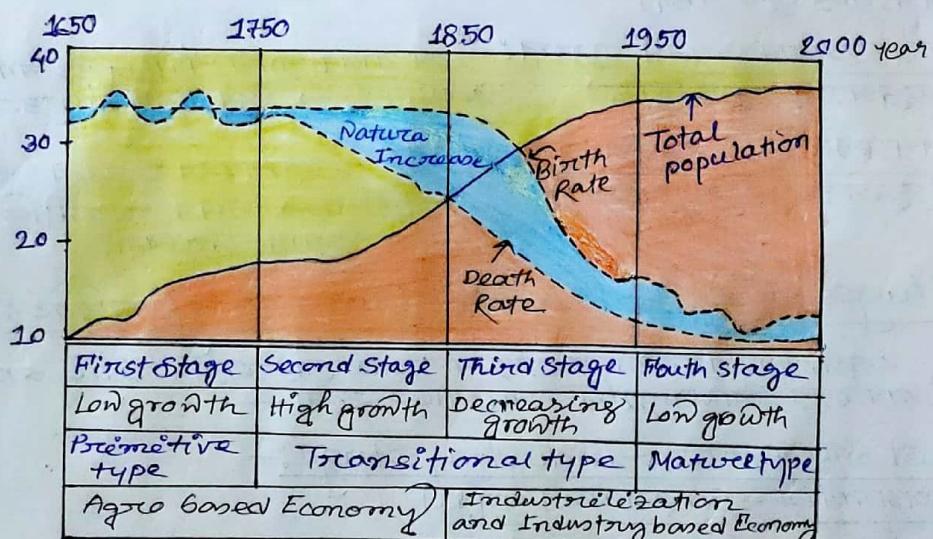

Figure : Demographic Transition Model.

କୁଣ୍ଡଳାର ପ୍ରଦିତ୍ତ ହାର ଅନନ୍ତରେ କ୍ରିତୀଯ ମରିଯୁର ଅନ୍ତର୍ଗତିର
ପାଞ୍ଚଟାଙ୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧେ କଣ୍ଠାଲିକେ କିନ୍ତୁ ଆଜି କରାଯାଇଥିବା ମୁମନ—

① Guatemalan type:-

① Guate mala type:- কেন্দ্ৰ চলোন অন্বেষণা বৃক্ষীয় হাঁড় পতি
হাতুৱা 20-30 অৱশ্যে আগন্তুন তাকে শুধুতমালা হাঁড়ৰ বনে পুৰণ
আকৃতি (গুড়মাদেৱ, পানিকুণ্ঠ) মুছি আণ্ডি ও আকৃতি বাঁচি আধিক্যমূল
দেখে এই হাঁড় দেখা যাব।

② Thailand Type:-

③ Chief Type:- ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରକାର ଆମେରିକା ହାବ ଅତିରକ୍ତାରେ
୧୯ ଲକ୍ଷ, - ଟିଲାପ୍ରାଣ ଅତରୀତ,

দ্রোণের গাথ্যা : Demographic Trap (জনসংখ্যা জপ্ত)

କୁଳବିହାରଙ୍କ ଉତ୍ସ୍ଵର୍ଗ ଦେଶୀୟ-ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅଧିକ ଜୀବିତମାଧ୍ୟ ପ୍ରୀତି-
ଖ୍ୟାତ ଜ୍ଞାନ ଅଲେଖା କରିବା ପାଇଁ ଏହାର ଅଭିନାୟକ ନିର୍ମାଣକାରୀ ଉତ୍ସ୍ଵର୍ଗ
ଆଗ୍ରହ ଜାଗନ୍ମାନ ଛାତ୍ରମାଧ୍ୟ ହୁଏ ଯା ଅଭିନାୟକରେ ଆଗ୍ରହ ଦ୍ୱାରା କାରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ
ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହୀନ ବା Demographic ଥୁବ ବଜାର,

② Third stage - Modern Western stage;

ତୁମ୍ହେ କରିବୁ - ଆଶୀର୍ବାଦ ପାଇଲା କରିବୁ ।

ପ୍ରତିବିରିତ୍ତନ ପଢ଼ୁଥିଲୁକୁ ମଧ୍ୟରେ ଶିଳ୍ପୀଙ୍କର ଆଶକ ଅଜାହ ଘଟେ, କିମ୍ବା ଏହି କାରେ କାହାର ଉନତାର ଗଠେ ଘଟେ, ଶୀରସମୃଦ୍ଧାର ହାତ୍ରେ ଉଚ୍ଚତି ଘଟେ, ଏହି ମଧ୍ୟରେ ଦୈତ୍ୟିଶ୍ଵର ହଜୁ—

- i) ନିମ୍ନ ଅନୁହାୟ ଓ ନିମ୍ନ ଉତ୍ସହାୟ
 - ii) ଚିହ୍ନିତୀମା କ୍ରମଶାୟ ଉପରିତ୍ରେ ଛଞ୍ଜେ ଇଷ୍ଟହାୟ ଅନ୍ତର୍କାଳମେ ଥିଲା,
 - iii) ଅନୁହାୟ ଅନ୍ତର୍କାଳୀ ନିମ୍ନ କ୍ରମ ହୁଏ,
 - iv) ହୃଦୟଶାୟ ବ୍ରଦ୍ଧି କ୍ରାତ୍ର ଥାଏ,
 - v) ନାଗାବିତ ଅଞ୍ଜଳି ଆଧିନ୍ୟ ଥାଏ,
 - vi) ଶ୍ରୀବନନ୍ଦଶାୟ ଜୀବ ଉପରିତ୍ରେ ହୁଏ,
 - vii) ଉପରିତ୍ରେ ଅନ୍ତର୍କାଳୀ ପାଣିକାଣମୋ ଗଢ଼େ ଉଠି,
 - viii) ଉପରିତ୍ରେ ହୃଦୟଶାୟ ଘାପ କ୍ରମକା ବନ୍ଦତ୍ତ ଥାଏ,

ଦେଖାଯାଇଛି:-

ଅଣ୍ଡାଟି କରି ଏମିଯେବେ ଦଳ, ଆପଣ ତୁମାନ କ୍ରିକେଟ୍ ପ୍ଲାଟ୍‌ଫର୍ମର୍

④ Fourth Stage - Maturity stage :-

ବ୍ୟାର୍ଥ ଲିଖିତ — ପାଇଁନାମ ଲାଗିଥିଲା

ଦେଇ ପର୍ମାଣ୍ମେ ଆହୁତମ୍ଭୁବ କିଲୋଗ୍ରାମର ଉ ନଗରମ୍ଭୁବେ ବିକଳ୍ପ ଦେଖାଯ୍ୟ,
ତାଙ୍କ ଓ ଆମାନ୍ତିକ ତ୍ରୀବିନେ ଖାତ୍ରୀ ଆହୁତ ଦେଇ ପର୍ମାଣ୍ମେର ଦୈଵତିଶୀଳଗୁଣ ହାତେ

- ① ତୁମହାର ଅନ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଆନିମିଶିଛି,
 - ② ତୁମହାର ଓ ଝୁଲୁଟ୍ୟହାର ଆମ୍ବା ଜଗନ୍ନାଥ,
 - ③ କବନାତ କବନାତ ତୁମହାର ଝୁଲୁଟ୍ୟହାରେ ଚେହେ କମ୍ବ,
 - ④ ଦେଖାଏ ଅନ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଦେଖାଏ ଆମ୍ବା,
 - ⑤ ଶୁଣୁ ଅନ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣର ସୁଦି ଘଟେ,
 - ⑥ ଏହି ପଥରେ ତୁମାନିମୁକ୍ତନ କିଥିନ ଯାଏବ ଦୂରକାର ହନ୍ତା,
 - ⑦ ଏହି ଅକ୍ଷା ବୋକିଛିନ ଥାରେଲା, ଅଟିଏବା ଶିଳକୁଳୀ ପରମ୍ପରା

କେବଳମାତ୍ର ।— ନରଜ
ବଦ୍ଧିବ ହାର ଅନ୍ତର

ଦ୍ରୋଙ୍ଗ ଶାଖାଃ— (Beaupre- Garnier, 1966) ଅନୀବିତନ ଜାତେଜୁବ ପିଣ୍ଡ
ଯଥିମ୍ବିମନ ଲାଟି ପରିଷା ଯଥିମ୍ବକେ ବ୍ୟାପରିମିତ ଶାଚିନ ପରାତିର ଯଥିମ୍ବ
(Increasing Primitive type) ଏହିତିମ ଓ ଉତ୍ତିମ ଯଥିମ୍ବକେ (Transitional
type) ପ୍ରତି ଦେଇ ଯଥିମ୍ବକେ ପରିବନ୍ତ (Mature type) ଏ ପ୍ରତିଲମ୍ବିତ
ଏହି ଅନ୍ତରେ ଆଣ୍ଟି ଅଗ ବାବେନ.

Criticism of Demographic Transitional Theory:-

ଭୂବନ ପରେ ଅମୃତାଳୀ

Transitional Theory ଅଜାଞ୍ଜୋଗାନାମ୍ବାଦ୍ଵାରା ମେଟେ
ପାରେ, ସିଙ୍ଗେ କରେ କୌଣ୍ଠ ଅବ ଦେଖେ ହୁଏଥାନେ ଅତିଜାନ୍ମାତ ଉପରୁନ୍ତର
ଦେଇ ଲେଗେଥିବୁ, ଶୁଣି ରତ୍ନେଶ୍ଵର ଦେଖାଇଲିଛି ଛନ୍ଦ୍ରଥାର ବନ୍ଦେଶ୍ଵରମ୍ଭା
କାଳେନର ଅଜାବ, ନନ୍ଦାମୟନ ଓ କିଳାର ମିଳାର ଆମ୍ବାଦୀର ଶୀରେ
ବୀରେ ଅଟିଥିବୁ, କୁର୍ରାଙ୍ଗୁ ଫୁର ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା ପରେ ରମ୍ଭେଥିବୁ, ଛନ୍ଦ୍ରଥାର ବାନ୍ଦୁମାତ୍ରା
ଅର୍ଥନୀତିକ ଅଭିଭାବ ଓ କିଳାର ବିଭାବି ଭୂମହର ନିଯନ୍ତ୍ରଣେ ଥୁରୁ ଥେବେଇ ଚିଙ୍ଗେ
ଫିଲିଙ୍ଗା ନିଯନ୍ତ୍ରଣେଥିବୁ,

4

ଶିଖ ବର୍ତ୍ତମାନେ ବିଶ୍ୱର ଅନୁଷ୍ଠାନ କାଶ୍ମୀରାଲୋଡ଼ ଏଥାଦୁ ହାଥାର ନିଯନ୍ତ୍ରଣେ ପୂର୍ବ ଇତିହୋଦେଶର ଦେଶପୁରୀ ଜୋହରର ଅନୁଷ୍ଠାନ କାରେ ଉଚ୍ଚମାତ୍ର ଛାନ୍ଦ୍ୟରାବେ ଅଧିକା ଭାଗିତି ନା ଆଜହେ ଅତିନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଇଜବ ଦେଶୋର ଅନୁଷ୍ଠାନିକ୍ୟ ଅମନ ଏକଟେ ବିକଳାଧ୍ୟାତନା ଆଜାଧ ବିବୃତନ କାରବେ ଏହା ଅବସ୍ଥାମ ଅତ୍ୱା ତିବେ ପଥର ପାଇଁ ତାର ଦେଶୋ ବନ୍ଦ ହାତ୍ୟ ଥାଏ, ବନ୍ଧୁତପରେ ଅଟେ ଉତ୍ସବନମୀଳ ଓ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଦେଶୋର ପଦ୍ଧେ ଅଟେ ବନ୍ଦେ ଜମାଗ୍ରାମ

Demerits (পরিসংক্ষেপ) of Demographic Transition Model :-

- ① কম প্রেরণ দেশের আঞ্চলিক নথি তুলে বিশ্বামু-অঙ্গুরিধি:-

ତୁମ୍ହେ ଅଛାହେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଦେଖିଲିବି ତମ ଉଚ୍ଛ୍ଵାସର ନାମ ଏମାତ୍ରୀ
ଯାହିକେ କିମ୍ବା ତରେ ବ୍ୟାଧୀ କରାଯାଇନା।

- ② পরিবাহন ও সময় (AIDS)-অস্থির লীবতা:-

ପାରିବାଗ୍ରହରେ କୁଣ୍ଡଳ ଜୁନ୍ଡାଧ୍ୟାର ମାହିରତ୍ତନ ଏବଂ କାଡ଼ା ଦେଖୋ
କୁଣ୍ଡଳ ମୁଦ୍ରାର ଶୈଲୀର ଅପର ଏଇ ମହିନାକାଳାତ କାହା ଯୁଧିନି

- ⑤ ଉଚ୍ଛବାରେ ବିକାଶକୀୟ ଦ୍ୱାରେ ଅଧ୍ୟୋତ୍ତମ ନମ—

ଏଇ ଅନ୍ତର୍ଭାବିତ ଉତ୍ତରାବେ ବିକାଶକୀୟ ଦକ୍ଷତାଲିଖି ହେଉଥିଲୁଣ୍ଡିଲୁଣ୍ଡି
 କାହାନ ଦେଇ ଦେଇ ଦେଇ ଯେ ମାନ୍ୟ ଉତ୍ତରମାନ ଆଜେ 0.9 ଅପେକ୍ଷାଗ ହେବି ହୈଲେ
 ଅନ୍ତର୍ଭାବିତ ହାର ଆହାର ସ୍ଵାକ୍ଷର ପାଇଁ

- ୬) ଅନୁଷ୍ଠାନ ହେବ କ୍ରାନ୍ତିର ପ୍ରାଣ୍ୟମାନଙ୍କଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦମାତ୍ର ।

ଅନେକେର ଝାଡ଼େଟି ଅତେଳାଟି ବିଳିକା ଶାତାକୀର ଚିତ୍ତିମଣ୍ଡଳ ଏକାଜୀବ
ମହାଦେଶେ ଅନୁନ ସାରେର କ୍ରାଜ ଆସ୍ତା ମହିନାଙ୍ଗେର କ୍ଷେତ୍ରରେ ରଖାଯାଇ
ଥିଲା ଅନୁନ ସାରେର କ୍ରାଜ ବିଲାପିତ ରତ୍ନାବୁ ଜାତୋ ଘାନୀ ପ୍ରାଚୀରମ୍ଭରୁ
ଆସି ଥିଲାଛି।

□ Status of India in the light of Demographic Transition Model (ଭାରତର ଅନ୍ତରେକ୍ଷଣ ମୋଡ୍ଯୁଲର ଅନୁପର୍ଦ୍ଦିତ ଅଳ୍ପାଳ୍ପିକ୍ସନ୍ୟାନ) :-

ଶ୍ରୀମତୀ ଅନୁଜାଦ୍ୟାର କ୍ରାଇଟରି ଓ ଆର୍ଥିକାଲୋଗିକ ଅଳ୍ପାବ୍ଦୀରେ
ଶାର୍କରଣ୍ଡି �Demographic Transition Model କାହାରେ ଅଳ୍ପାବ୍ଦୀ
ମିଡିଆ ଅଭିଯୁକ୍ତିରେ ରହିଥିଲେ, ଏହି ଅଳ୍ପାବ୍ଦୀରେ ନିର୍ମାଣ ଆବଶ୍ୟକ
ହେବା ଏବା ମୁଣ୍ଡ ପାହିବା ଯେତେବେ—

① Pre-independence stage (1901-1951)

(ପ୍ରାଚୀନତାର ମୂରତି କହାନୀ)

ଏହି ଅନ୍ଧମ୍ୟ ଅବତ ଅନ୍ଵରିତ୍ତ ଅନ୍ଧେର ମିଥମ ପଥ୍ୟମୁକ୍ତ ଆଶ୍ରମ

- ① ଏହି ଅଭିଯୋଗ ଆବଶ୍ୟକ ହିଲ ଅଭ୍ୟାସ କରି, ପରି ହାତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମିଥ୍ୟା ୫୦ ହନ ବା ପାଇଁ କରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହିଲ,
 - ② ଛାତ୍ରଶାଖାରେ ହିଲ ଅଳ୍ପକରଣି, ପରି ହାତର ୩୦ ଘନ୍‌ମୀନ୍‌ର ଓ କରି ମିଥ୍ୟା
 - ③ ଏଥୁ ଝଣ୍ଡା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହାତର ହାତରିଲ ଅଭ୍ୟାସ କରିବାରେ, ୧୯୫୧ ଜାନୁଆରୀରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହାତର ୧୫.୨୨% ର୍ହାଇଲା
 - ④ ଅରତିଶୀଳ ମାଧ୍ୟମରେ ଉପରକନ, ଅମ୍ବା, ଛୀବନଶ୍ରାବ ଡାନ-ଜରଗ୍ରିହ ନିଷ୍ପାଦିଲା

② Post-Independence Stage (1951-1991):-

(ଅଧିକାରୀ ପତ୍ରରେ ଲେଖନ)

ଏହି ଅମ୍ବାଯୁ-ଶର୍ତ୍ତ କ୍ରମିକରେ ଅନ୍ଧାର-ପିଣ୍ଡିଯୁ-ଲମ୍ବିଯୁ ଅନ୍ଧାର ଦୟାରୁ
ଏହି ଲାବନଗ୍ରାମରେ ଥିଲା —

- ① গুরুত্বের উভয়হার আগে স্থানে অপ্রক্রিয় হিলাং প্রতিষ্ঠান
30-40 টন,
 - ② মুক্তহার ক্রস প্রেম্ভে প্রতিষ্ঠানের 10-25 টন রয়ে
 - ③ গুরুত্বের উভয়হার প্রতিষ্ঠানে প্রাণিদান ও জনবিপ্লবের ঘটে,
 - (iv) ১৯৭১ আগের উভয়হার প্রাণিহার হার অর্ধেক হিলা (২৫.৪০%),
 - ৫১% বীরে আর্থিক প্রয়োজন ঘটে,
 - ৬১% প্রয়োজন উপাদান, অধ্য, হীননথ্যহার - কিছুটা উন্নত রয়ে

③ Present Stage (1991-Present):

(বর্তমান পর্যায়)

কল্মণ্ডু-অঞ্চলে আবৃত Thompson বাসি অন্নবিদ্যুৎ উদ্ভেদন হৃতীয় পর্যায়ে অবস্থান করছে, অবৃত কার্যন ইন্সুলে বলা হয়—

- (i) এই পর্যায়ে অন্নহার বৃক্ষলাঙ্গকে নিম্নোক্ত হয়ে অভিহাত্তা রে 20-30 হন রয়েছে, 2011 আনন্দ আবৃতে অন্নহার টুল অভিহাত্তা রে 22 হন,
- (ii) পরিশ্রেষ্ঠসাধারণ ও অগ্রসর পরিষ্কার উন্নতির ছন্দে ঘূর্ণ্যবায় অন্বেশ দেশেছে, ঘূর্ণ্যবায় রয়েছে 6-এই তুল অভিহাত্তা রে,
- (iii) ছন্দে অন্নজড়া বৃক্ষের হাবু ক্রামাবধি প্রাপ্ত পেছে 2011 আনন্দে ২৫- ১৭.৬৪%,
- (iv) গ্রামক ক্লিপ্পার্সন ও নগরকেন্দ্রীক অভাবের বিবরণ ঘটে,
- (v) আবৃত জাতীয়তা পরিষ্কার মৌখিক অভূতপূর্ব উন্নতি ঘটে,
- (vi) মাঝপিটু আবৃত, উচ্চপাদন, কেন্দ্রীয় পানু অবৃত ছন্দে জন্মগ্রীষ্ম শৈবসম্মানের ও উন্নয়ন ঘটে,

